

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över förslag om elleverantörers strategier och åtgärder vid hantering av risker

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet vill inledningsvis framhålla att konsekvensutredningen är informativ och välstrukturerad. Förslagsställaren presenterar på ett pedagogiskt sätt omständigheterna för det nya förslaget.

Alla delasppekter av ärendet är godtagbart beskrivna.

Även om konsekvensutredningen beskriver konsekvenser ur många perspektiv vill Regelrådet ändå framföra att effekter på små och medelstora elbolag inte har analyserats i tillräcklig grad. På grund av att svenska företag generellt enligt förslagsställaren har klarat elkrisen och att små och medelstora företag sannolikt har begränsad administrativ kapacitet. Det hade varit önskvärt att hur kraven i förslaget påverkar de små och företagen hade analyserats i högre grad och även vilka konsekvenser som uppstår på grund av detta i hur förslaget skulle bäst ha utformats för att inbegripa de små företagens situation.

Mot denna bakgrund finner Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183).

Innehållet i förslaget

Förslaget avser nya bindande föreskrifter om elleverantörers riskhantering vid avtal med fast pris och tid samt mixavtal. Föreskrifterna syftar till att genomföra och komplettera artikel 18a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

Föreskrifterna preciserar den övergripande skyldigheten att ha strategier för att begränsa risker genom att ange principer och exempel för vad som kan utgöra en lämplig risksäkringsstrategi vid fastpris- och mixavtal. Föreskrifterna ger exempel på lämplig dokumentation som kan användas för att visa hur kraven uppfylls.

De nya föreskrifterna förväntas träda i kraft den 1 maj 2026.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Förslagsställaren anger att föreskrifterna är en följd av nya krav i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el där en ny artikel 18a införts avseende elleverantörers hantering av risker. De nya bestämmelserna har införts i ellagen och kompletteras genom de nu föreslagna föreskrifterna.

Förslagsställaren uppger att elleverantörer som erbjuder avtal med fast pris och tid samt mixavtal exponeras för prisrisker på elmarknaden. Föreskrifterna riktar sig till de elleverantörer som erbjuder leveransavtal med fast löptid och pris (fastprisavtal) samt mixavtal, där en fast del kombineras med en rörlig/flexibel del. När en elleverantör ingår ett avtal med fast pris gentemot en kund åtar sig företaget att leverera el till ett på förhand bestämt pris under en viss tidsperiod. Om inköpspriset på el därefter stiger riskerar leverantören att drabbas av ekonomiska förluster om inte motsvarande prissäkring har genomförts. Förslagsställaren uppger att syftet med regleringen är att säkerställa att elleverantörer har strategier för att begränsa sådana risker och att de vidtar rimliga åtgärder för att undvika leveransproblem eller ekonomiska obalanser.

Konsekvensutredningen redovisar att riskhantering i praktiken ofta sker genom så kallad lika-för-lika-prissäkring, där leverantören samtidigt som ett fastprisavtal ingås även säkrar motsvarande volym och tidsperiod på grossistmarknaden för att eliminera prisrisken. Det anges även att andra affärsmodeller förekommer, men att det är centralt att det finns en dokumenterad och genomtänkt strategi för hur risker ska hanteras. Elleverantörer ska i sin risksäkringsprocess typiskt beakta bland annat prisrisk, profilrisk, volymrisk och valutarisk.

Förslagsställaren redovisar att Ei har granskat de elleverantörer som upphörde med sin verksamhet under energikrisen 2022 för att bedöma om det fanns samband med bristande risksäkring. Det anges att något sådant samband inte har identifierats. Två av företagen blev uppköpta och två gick i konkurs, där konkurserna enligt redovisningen inte berodde på olämpliga eller otillräckliga risksäkringsstrategier. Vidare anges att Ei inte heller efter energikrisen har identifierat konkurser som berott på bristande risksäkring.

Förslagsställaren uppger att ellagen innehåller en övergripande skyldighet att ha strategier för att begränsa risker, men att bestämmelsen saknar närmare förtydliganden, exempelvis avseende vilka avtalsformer som omfattas och vad som avses med lämplig riskhantering. Avsaknaden av sådana preciseringar uppges kunna leda till otydlighet för företagen och försvåra tillsynen. Föreskrifterna syftar därför till att tydliggöra kraven genom att ange principer för riskhantering och ge exempel på fungerande risksäkringsstrategier samt exempel på lämplig dokumentation.

Föreskrifternas syfte är att säkerställa att elleverantörer har lämpliga risksäkringsstrategier och vidtar rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans. Det anges vidare att syftet med regleringen är att säkerställa att kostnader inte vältras över på konsumenter samt att motverka oseriösa aktörer som använder så kallade hit-and-run-strategier. På så sätt uppges att en robustare marknad för el kan uppnås.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen redovisar både de marknadsrisker som uppstår vid fastpris- och mixavtal och hur dessa i praktiken kan hanteras genom olika risksäkringsstrategier. Det framgår även varför den övergripande regleringen i lag bedöms behöva kompletteras genom föreskrifter för att skapa tydlighet och förutsebarhet.

Regelrådet bedömer att redovisningen av problembeskrivning och syftet med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Förslagsställaren uppger att om inga kompletterande föreskrifter meddelas skulle genomförandet av kraven på riskhantering i huvudsak stanna vid lagstiftningens mer övergripande bestämmelser. Det anges att detta skulle innebära brist på närmare förtydliganden, exempelvis avseende vilka avtalsformer som omfattas samt vad som kan anses utgöra en lämplig risksäkringsstrategi. Förslagsställaren uppger att detta kan medföra rättslig osäkerhet och försvåra tillsynen. Det anges även att avsaknad av föreskrifter kan innebära en risk för att genomförandet av EU-rättens krav inte bedöms som tillräckligt ändamålsenligt och effektivt.

Förslagsställaren uppger att Ei även utan föreskrifter kan utöva tillsyn, exempelvis händelsestyrd, stickprovsbaserad eller planerad, men att föreskrifter bedöms underlätta tillsynen och skapa tydlighet om vad som förväntas.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen beskriver att om endast nuvarande reglering skulle bestå så skulle vissa rättsliga och tillsynsmässiga konsekvenser kunna uppstå.

Mot denna bakgrund bedömer Regelrådet att redovisningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Förslagsställaren redovisar som ett alternativ att inte meddela föreskrifter som förtydligar elleverantörers skyldigheter avseende riskhantering. Förslagsställaren uppger att ett sådant alternativ innebär att kraven i huvudsak genomförs i lag utan närmare kompletterande nationella bestämmelser. Förslagsställaren uppger att detta kan skapa rättslig osäkerhet och försvåra en effektiv tillsyn.

Förslagsställaren redovisar även som ett alternativ att endast ta fram allmänna råd. Det uppges att detta är enklare att ändra men att allmänna råd inte är rättsligt bindande och därför inte kan ligga till grund för tillsynsåtgärder såsom förelägganden eller viten. Förslagsställaren uppger att allmänna råd därför inte är ett fullgott alternativ i detta sammanhang.

Vidare redovisar förslagsställaren som ett alternativ att bedriva en aktiv och löpande tillsyn enbart med stöd av lagstiftningens övergripande bestämmelser och att praxis över tid skulle tydliggöra tolkningen. Förslagsställaren uppger att detta skulle ta längre tid, kräva resurser och medföra kostnader för både myndighet och företag samt att detta inte bedöms proportionerligt, särskilt mot bakgrund av att marknaden i nuläget inte uppvisar tydliga indikationer på behov av sådan kontroll.

Förslagsställaren redovisar dessutom överväganden om hur föreskrifterna bör utformas, däribland om kraven ska vara detaljerade och föreskriva specifika risksäkringsstrategier eller vara mer övergripande och ange principer och exempel. Det uppges att detaljerade krav skulle vara mer ingripande och kunna medföra betydande kostnader, särskilt för mindre aktörer, medan en mer övergripande reglering ger flexibilitet för olika affärsmodeller och kan vara mer proportionerlig.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen redovisar flera relevanta alternativ och anger varför de inte har valts samt varför den valda regleringsformen och utformningen bedöms mer ändamålsenlig.

Regelrådet finner att redovisningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Av konsekvensutredningen framgår att det finns cirka 150 elleverantörer i Sverige. Föreskrifterna riktar sig till de cirka 130 elleverantörer som erbjuder leveransavtal med fast löptid och pris eller mixavtal. Det framgår även att föreskrifterna kan påverka de cirka 20 elleverantörer som i dagsläget inte erbjuder fastpris- eller mixavtal, samt nya aktörer, som kan komma att erbjuda sådana avtalsformer.

Konsekvensutredningen redovisar även branschens struktur. De tre största elleverantörerna har tillsammans cirka 2,6 miljoner kunder, motsvarande knappt halva marknaden. De 30 största leverantörerna har cirka 90 procent av marknaden, medan drygt 100 företag har färre än 50 000 kunder vardera.

Vidare redovisas hur fastpris- och mixavtal är fördelade mellan leverantörerna och att dessa avtalsformer generellt utgör en begränsad del av företagens totala portfölj.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen innehåller redovisning av antalet berörda företag samt en beskrivning av marknadsstruktur och koncentration. Mindre företags andelar av marknaden beskrivs också.

Regelrådet bedömer att redovisningen av berörda företag är godtagbar.

Påverkan på företagets kostnader och intäkter

Av konsekvensutredningen framgår att föreskrifterna främst berör de cirka 130 elleverantörer som erbjuder fastpris- eller mixavtal. Det anges även att föreskrifterna kan påverka de cirka 20 elleverantörer som i dagsläget inte erbjuder fastpris- eller mixavtal samt nya aktörer som kan komma att erbjuda sådana avtalsformer. Vidare anges att föreskrifterna inte inför krav på specifika risksäkringsstrategier utöver vad som redan följer av ellagen, utan preciserar och tydliggör hur kraven kan uppfyllas.

Av konsekvensutredningen framgår att kostnadsökningen för elleverantörer bedöms som marginell. Det anges att engångskostnaden uppgår till 12 500–55 000 kronor för de få aktörer som behöver uppdatera sina strategier samt att löpande årliga kostnader uppskattas till cirka 2 500–6 500 kronor. Mer detaljerad särredovisning av kostnader utifrån skilda förutsättningar finns på sid 48-50.-Det framgår vidare att föreskrifterna inte innehåller något krav på dokumentation av risksäkringsstrategier, principer och åtgärder, utan ger exempel på lämplig dokumentation.

När det gäller intäkter anges att föreskrifterna inte bedöms påverka elleverantörernas intäkter nämnvärt. Det anges att leverantörer med fastpris- eller mixavtal redan har riskpremier inräknade i sina priser för att täcka kostnader för riskhantering och att de beräknade kostnaderna är marginella i relation till elleverantörernas omsättning. Det anges även att ökad tydlighet om risksäkringskrav kan minska risken för felprissättning och underskattning av risker, vilket kan ha positiva effekter på lönsamheten. Om någon leverantör behöver

uppdatera sin risksäkringsstrategi anges att viss justering av prissättningen kan bli nödvändig för att täcka eventuella ökade kostnader, men att intäktspåverkan bedöms som begränsad.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen redovisar en differentierad bild av kostnaderna beroende på företagets utgångsläge, med både kvantifierade intervall för engångs- och löpande kostnader samt en särskild redovisning av kostnader som kan uppkomma vid eventuell tillsyn. Konsekvensutredningen innehåller även ett uttryckligt resonemang om intäktspåverkan och om varför denna bedöms som begränsad. Regelrådet konstaterar att kostnader sannolikt påverkar företag av olika storlek kan påverkas av de kostnader som uppstår till följd av förslaget.

Regelrådet finner att redovisningen av förslagets effekter för företagets kostnader och intäkter är godtagbar.

Påverkan på konkurrens

Av konsekvensutredningen framgår att förslaget bedöms ha ingen eller marginell påverkan på konkurrensen mellan elleverantörer. Bedömningen motiveras bland annat med att de flesta berörda aktörer redan uppfyller kraven på riskhantering samt att fastpris- och mixavtal är relativt standardiserade produkter. Vidare anges att mindre elleverantörer eller nya aktörer dock kan påverkas något mer än större och etablerade aktörer, främst genom administrativa kostnader i förhållande till levererad volym och behov av att ta fram eller uppdatera risksäkringsstrategier.

Regelrådet konstaterar att även om avtalsformerna är standardiserade kan de administrativa och organisatoriska kostnader som redovisas i konsekvensutredningen påverka aktörer olika beroende på storlek och resursbas. För mindre eller nya aktörer kan fasta engångskostnader och löpande administrativa kostnader utgöra en större andel av omsättningen än för större aktörer, vilket potentiellt kan påverka konkurrensförutsättningarna.

Regelrådet konstaterar vidare att konsekvensutredningen inte innehåller någon närmare analys av hur kostnaderna fördelar sig i relation till företagets marknadsandelar eller ekonomiska bärkraft, eller om regleringen kan påverka inträdesbeslut för nya aktörer. Samtidigt framgår att kostnadsintervallen är begränsade i absoluta tal och att förslaget inte innebär krav på specifika risksäkringsstrategier eller omfattande rapporteringsskyldigheter.

Mot denna bakgrund finner Regelrådet att konsekvensutredningen innehåller ett resonemang om konkurrens effekter och att den samlade redovisningen är tillräcklig för att bedöma att konkurrens påverkan är begränsad.

Regelrådet finner att redovisningen av påverkan på konkurrens är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Förslagsställaren uppger att föreskrifterna ska tillämpas generellt av berörda elleverantörer och att några uttryckliga undantag eller särregler för små och medelstora företag inte föreslås. Förslagsställaren anger samtidigt att utformningen har valts för att vara flexibel, bland annat genom att föreskrifterna inte föreskriver specifika risksäkringsstrategier och genom att dokumentation i relevanta delar uttrycks som "bör". Det anges även att dokumentation endast behöver finnas tillgänglig vid eventuell tillsyn och att kompletterande vägledning ska lämnas via Ei:s webbplats. Som framgår under redovisningen av berörda företag varierar storleken på företagen kraftigt. Det beskrivs att utan föreskriften skulle små

företag sannolikt ha svårare att tolka och tillämpa lagstiftningen enbart utifrån ellagens bestämmelser, vilket skulle riskera att skapa en konkurrensnackdel jämfört med större aktörer. Föreskriften minskar denna risk genom att tydliggöra kraven och därmed sänka osäkerheten och de indirekta kostnader som annars skulle uppstå.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen innehåller ett särskilt resonemang om mindre aktörers förutsättningar och att detta kopplas till hur föreskrifterna har utformats (bland annat "bör"-utformning och att dokumentation aktualiseras vid eventuell tillsyn) samt till kvantifierade kostnadsintervall. Regelrådet konstaterar samtidigt att konsekvensutredningen inte redovisar någon uttrycklig uppdelning av de berörda elleverantörerna efter företagsstorlek enligt etablerade storlekskategorier, men att konsekvensutredningen beskriver att branschen rymmer många mindre aktörer genom uppgifter om kundbasens fördelning.

Regelrådet finner att av konsekvensutredningen framgår att förslaget innebär krav på att elleverantörer ska ta fram strategier och vidta åtgärder för att hantera risker för kunder. Det framgår dock inte i vilken utsträckning konsekvenserna av dessa krav har analyserats särskilt för små och medelstora företag. Regelrådet konstaterar att organisatoriska och administrativa krav ofta kan vara mer betungande för mindre företag, eftersom dessa typiskt har mer begränsade resurser för att hantera dokumentation, uppföljning och interna processer. Konsekvensutredningen innehåller inte någon närmare analys av hur de aktuella kraven kan påverka små och medelstora företag i praktiken. Det framgår inte heller om förslagsställaren har analyserat om kraven kan få olika konsekvenser beroende på företagets storlek, eller om det finns utrymme att anpassa regleringen så att mindre företag i högre grad kan hantera kraven utan oproportionerlig administrativ belastning.

Mot denna bakgrund hade en mer utvecklad analys av små och medelstora företags förutsättningar att hantera kraven varit värdefull. En sådan analys hade även kunnat bidra till att klargöra vilka kostnader som kan uppstå i praktiken för dessa företag.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter

Förslagsställaren uppger att föreskrifterna har utformats för att inte gå längre än nödvändigt. Det anges bland annat att föreskrifterna anger principer och exempel i stället för att föreskriva specifika risksäkringsstrategier, att dokumentation i relevanta delar uttrycks som "bör" samt att Ei avser att tillämpa marknadsbevakning i stället för löpande tillsyn av samtliga elleverantörer. Förslagsställaren uppger vidare att mer detaljerade och tvingande krav skulle kunna vara oproportionerligt ingripande och medföra betydligt högre kostnader, särskilt för mindre aktörer.

Förslagsställaren anger att Ei kan utöva tillsyn händelsestyrt, stickprovsbaserat eller planerat, och att föreskrifterna syftar till att underlätta sådan tillsyn vid behov, snarare än att innebära löpande tillsyn av samtliga elleverantörer.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen redovisar utformningsval som syftar till att begränsa administrativa kostnader och undvika onödigt ingripande i företagets verksamhet. Regelrådet konstaterar samtidigt att konsekvensutredningen inte redovisar någon närmare

analys av om ytterligare riktade lättnader, såsom tröskelvärden eller differentiering av kravnivåer mellan företag av olika storlek, har redovisats. Mot denna bakgrund bedömer Regelrådet att redovisningen ger ett tydligt underlag för de kostnadsbegränsande överväganden som har gjorts.

Regelrådet finner att redovisningen av åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Av konsekvensutredningen framgår att de nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 maj 2026. Det framgår vidare att Ei avser att genomföra kompletterande aktiviteter i form av bevakning och informationsinsatser, inklusive löpande uppdatering av relevant information på myndighetens webbplats.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen innehåller en redovisning av planerade informationsinsatser.

Regelrådet finner att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna kan utvärderas

Av konsekvensutredningen framgår att Ei avser att följa upp de nya föreskrifterna årligen efter ikraftträdandet. Uppföljningen ska ske genom bevakning av elleverantörsmarknaden och vid behov genom tillsyn eller andra aktiviteter. Det anges att Ei varje år, samt vid behov, ska kontrollera marknadens utveckling, konkurrensförhållanden och tillgång till lämpliga risksäkringsstrategier.

Konsekvensutredningen redovisar även vad som kan komma att utvärderas, däribland effekter på konkurrensförhållanden, eventuella konkurser kopplade till bristande risksäkring, förändringar i marknadskoncentration samt utvecklingen av fastpris- och mixavtal. Det anges vidare att Ei ska bedöma om föreskrifterna uppnår sitt syfte och om det finns behov av revidering eller kompletterande åtgärder. Det framgår att Ei ansvarar för utvärderingen och att resultatet dokumenteras internt och ligger till grund för eventuella justeringar av föreskrifter eller myndighetens aktiviteter.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen innehåller en strukturerad beskrivning av hur och när uppföljning och utvärdering ska ske.

Regelrådet finner att redovisningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas är godtagbar.

Överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Av konsekvensutredningen framgår att förslaget har koppling till EU-rätten genom artikel 18a i elmarknadsdirektivet och att föreskrifterna avser att komplettera genomförandet av kraven gällande riskhantering. Konsekvensutredningen redovisar även en bedömning av förslaget miniminivå. Det anges att föreskrifterna inte går utöver miniminivån i artikel 18a eftersom de konkretiserar vad som kan utgöra lämpliga åtgärder utan att kräva specifika risksäkringsstrategier. Det anges vidare att föreskrifterna exemplifierar metoder och beskriver

principer som redan används på den svenska marknaden och att genomförandet anpassas till svensk marknadsstruktur, vilket direktivet medger. Konsekvensutredningen anger också att anpassningar till svenska förhållanden, såsom fokus på vissa strategier, motiveras av marknads förutsättningar och ligger inom ramen för direktivets flexibla utformning.

Förslagsställaren anger att artikel 18a.1 är utformad så att medlemsstaterna ska beakta sina nationella marknadsförhållanden vid genomförandet. Det framgår att slutkundsmarknaderna inom EU är heterogena och att det därför inte finns en enhetlig modell som kan tillämpas i samtliga medlemsstater. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att elleverantörer har robusta risksäkringsstrategier, inte att skapa onödiga inträdeshinder. Regleringen är även avsedd att motverka oseriösa aktörer som saknar förmåga att hantera prisrisker och därigenom riskerar att destabilisera marknaden.

Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen innehåller en uttrycklig redovisning av hur förslaget förhåller sig till EU-rätten samt en bedömning av om föreskrifterna går utöver minimikraven. Regelrådet bedömer att redovisningen är tillräcklig för att förstå den EU-rättsliga utgångspunkten och den bedömning som gjorts av miniminivån.

Regelrådet finner att redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Övrigt som Regelrådet vill framföra

Regelrådet har i övrigt inga ytterligare synpunkter utöver vad som framgår ovan.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 4 mars 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm (ordförande), Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande